

This historical map shows the area around Breda, including the Oude Vaart, the city of Breda, and surrounding areas like Oude Velden and Moerkant. The map is oriented with North at the top. The Oude Vaart is a prominent waterway running diagonally from the top left towards the center. The city of Breda is located in the upper right, with the Oude Velden area to its north. The Moerkant area is to the south of Breda. The map also shows the Oude Vaart, the city of Breda, and surrounding areas like Oude Velden and Moerkant. The map is oriented with North at the top. The Oude Vaart is a prominent waterway running diagonally from the top left towards the center. The city of Breda is located in the upper right, with the Oude Velden area to its north. The Moerkant area is to the south of Breda. The map also shows the Oude Vaart, the city of Breda, and surrounding areas like Oude Velden and Moerkant.

Voorwoord:

Door de voorzitter van de Heemkundekring, dhr. Melis, is mij gevraagd om naar aanleiding van het 70-jarig bestaan van Café van Pul "onze zaak" enkele herinneringen te beschrijven. Als dochter en als zus schrijf ik over vader Willem van Pul, moeder Adriana van Pul, mijn broers Jan en Leo en zus Corrie. Het is zo bijzonder dat het café 70 jaar lang door hun is gerund. Zij hebben ook nergens anders gewoond dan op die plek in Moerstraten.

Vader overleed in 1961 en moeder overleed in 1975. Jan, Leo en Corrie bleven het eens begonnen werk voortzetten. Ik Jeanne, ben altijd werkzaam geweest in het onderwijs, en na een studie aan De Hoge School der Kunsten ben ik nu Grafica en Autonoom Beeldend Kunstenaar.

Maar niet in het minst ben ik ook altijd nauw betrokken geweest bij alles wat er gebeurde en nog plaatsvindt.

Wouw, maart 2000

Jeanne van Pul.

Vader, Wilhelmus van Pul, geboren 14 februari 1902 te Sprundel en moeder, Adriana Uitdewilligen, geboren 11 februari 1904 te Heerte, openden op 10 september 1929, op hun trouwdag in volle glorie CAFE VAN PUL.

Op 10 september 1929 was het zover.

Tegenover de kerk te Moerstraten, die reeds 2 jaar bestond, verrees in volle glorie een café. "Café Van Pul".

Vader, Wilhelmus van Pul, geboren te Sprundel op 14 februari 1902 en moeder, Adriana Uitdewillegen, geboren te Heerle op 11 februari 1904 openden op 10 september, hun huwelijksdag, het café.

Vader en moeder gingen samen de zaak runnen, naast dat vader landbouwer was en moeder het huishouden deed.

Moeder kende de kneepjes van het vak, want zij was geboren en getogen in café "De Roskam" te Heerle.

Vanaf de opening vervulde het café een sociale rol in het gemeenschapsleven van het dorp.

Vóór de oorlog.

Tussen 1929 en de tweede wereldoorlog werden Jan, Leo en Corrie geboren. Van jongs af moesten zij helpen in het café. Er was genoeg te doen voor de kinderhanden. Glazen wassen, dit werd gedaan in een teiltje water, wat iedere keer moest worden verversd uit de pomp, want waterleiding kende men in Moerstraten nog niet. Een borrel presenteren konden de kinderen ook wel, flesjes uitsorteren, een sigaar verkopen. Door al die kleine bezigheden kregen zij plezier in het werk wat zij tot op heden nog doen. Hoeveel alles kostte in die allereerste jaren; een borrel 10 cent, een sigaar 2 cent, een pakje sigaretten 10 cent, een toneelvoorstelling 25 cent, film in het café 25 cent, een dansje tijdens de kermis 5 cent en de fietsenstalling tijdens de kermis bracht ook 5 cent op. De opbrengst voor de toneelvereniging en de film die door de paters werd afgedraaid was niet voor café Van Pul, de ruimte werd gratis beschikbaar gesteld.

Vader en moeder hoopten altijd maar dat de aanwezigen wat 'verteerden' dan kwam er tenminste nog iets terug van alle sociale bezigheden.

Tijdens de oorlog.

Het dorp Moerstraten werd niet gespaard tijdens de oorlog.

Ook daar was de vijand aanwezig. Het verenigingsleven bloeide toen natuurlijk ook niet meer, de mensen waren bezig te overleven.

Vader, Wilhelmus en moeder Adriana zelf in het gerij voor het cafe.

41

Iedereen werd verlamd door de overmacht van het geweld. Ook bewoners van Moerstraten werden door de Duitsers gearresteerd. Er was zelfs een dode te betreuren.

Vader wilde toch dat er bier was en om dat te bemachtigen schuwde hij de reis naar Antwerpen niet. Met paard en kar reed hij door de bezette plaatsen naar Antwerpen en kwam terug met bier.

Op het erf achter het café was een schuilkelder, niet alleen voor het gezin Van Pul, maar 35 mensen uit de buurt kwamen daar om hun nodige schietgebedjes te prevelen. In die tijd werd ik, Jeanne, geboren en weet van alle ellende via verhalen. Het dorp Moerstraten lag tijdens de bevrijding in een vuurlinie.

Canadese soldaten werden gewond of dood in het café ondergebracht, zoals ook op andere plaatsen, om hen zo snel mogelijk hulp te kunnen geven. In het café nam een aalmoezenier de biecht af bij de gewonde soldaten. het café was hospitaal en kerk tegelijk. Er komen nog regelmatig nabestaanden van deze soldaten vanuit Canada/Engeland vragen hoe dat in de oorlog was gegaan. Dan vertellen Jan, Leo en Corrie alles wat zij weten.

Terwijl voltreffers tegen de gevel van het huis ketsten en de kerk voor een deel werd verwoest, wachtten de mensen met angst en beven in de schuilkelder.

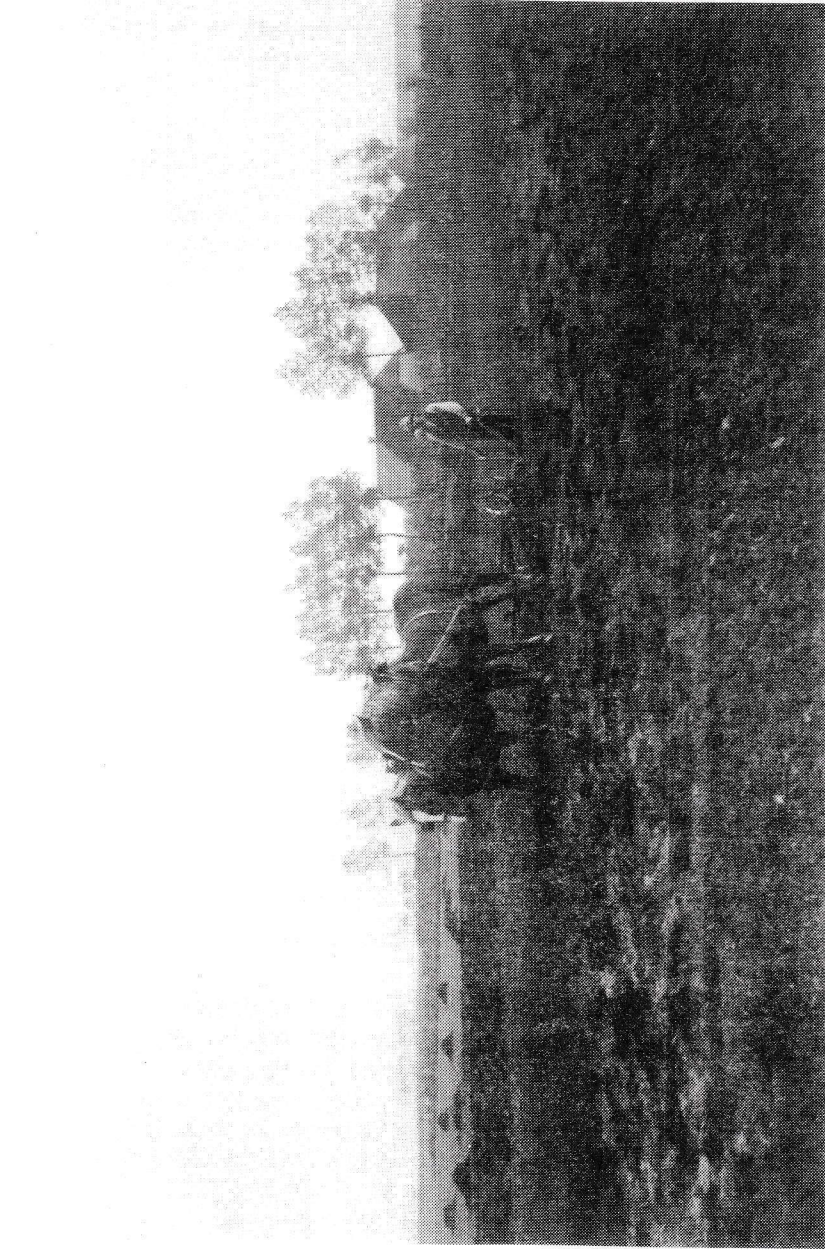
Het monument in Moerstraten is een blijvende herinnering en blijk van dankbaarheid aan de gesneuvelde soldaten. Alle negen gesneuvelde soldaten die er begraven lagen, hebben hun laatste rustplaats gekregen op het oorlogskerkhof in Bergen op Zoom.

Ieder jaar komen mensen uit "het Verzet" een bezoek brengen aan het Monument, drinken daarna in café "Van Pul" een kop koffie, waarbij hun herinneringen aan de oorlog weer worden besproken.

Na de oorlog.

Er viel een zware opdracht op de schouders van de dorpsgemeenschap. Iedereen moest de draad weer opnemen alles moest weer zijn gewone gang krijgen. Men begon met de baby's.

Direct na de oorlog lagen op het bijlartlaken van het café "Van Pul" de pasgeboren baby's. Het consultatiebureau hield een keer per maand zitting. Voor de dokter die kwam moest er voortdurend schoon warm water zijn, dat moest door moeder gekookt worden en in de winter moest moeder vroeg op om te zorgen dat de kachel op de juiste temperatuur was voor de baby's. De assistente van de dokter gaf steeds aan wanneer het water verversst moest worden. De dokter stelde hoge eisen aan de

Naast het werk in het café werkte vader Wilhelmus ook op het land.

moeders die in spanning zaten over hun kinderen. Om besmetting te voorkomen werden al snel boxen (schermen) geplaatst op het biljart. Zo konden zes baby's tegelijk uit -en aan worden gekleed.

De kachel.

De met kolen gestookte kachel was voor vader en moeder een grote zorg. Het moest warm zijn voor de klanten, maar er was schaarste in alle mogelijke benodigdheden voor de huishoudens.

De kachel stond in het midden van het café, waaraan een lange buis zat naar de schouw. Met hout en bierviltjes of kranten werd eerst vuur gemaakt in de kachel en als het dan eenmaal brandde werden er een paar kolen opgelegd, want teveel antraciet of briketten zou het vuur doven en dan was de kachel weer uit.

Als de mensen in de koude wintermaanden uit de kerk kwamen, want in de kerk was het ijskoud, stonden ze dubbeldik rond de kachel, en door de borrel en de sigaar kwamen ze weer op adem.

Het bier.

In de oorlog haalde vader het bier uit Antwerpen. Daarna werd het betrokken van bierbrouwerij "De Ster" uit Wouw. Het sterbier werd in vaten en kruiken met paard en wagen thuisgebracht. Daarna kwam de boekhouder op de fiets om af te rekenen. De stoppen die op de kruiken zaten, knalden soms door de kelder en de kruik liep leeg als hij plat lag. De stenen kruiken vonden de mensen erg functioneel, in de winter gevuld met warm water waren ze goed tegen de koude voeten.

Slijterij.

Naast de volledige vergunning heeft café "Van Pul" ook een slijterij. Dat betekend dat sterke drank ook per fles verkocht mag worden. De slijterij van vroeger bestond uit oude klare, cognac, citroenjenever, brandewijn Bossche pop, schilletje, en misschien nog enkele andere soorten. tegenwoordig willen de mensen een heel assortiment waaruit zij kunnen kiezen, sterke dranken in merken en soorten en zo ook wijnen en bier in verschillende merken soorten.

Behalve het café staat ook de slijterij in de wijde omgeving bekend.

De zondagen.

De verplichtte zondagsmissen en het lof in de middaguren waren aanleiding voor de bewoners van Moerstraten om na afloop daarvan, alvorens naar huis te gaan, eerst al hun wel en wee te bespreken in café "Van Pul" onder het genot van een borrel en een sigaar.

Het was voor de meeste mensen het hoogtepunt van de week, telefonische contacten bestonden nauwelijks. Praten binnen het kerkgebouw was strikt verboden dus in het café werd er wat afgepraat. Na de 'eerste mis' zat het café vol en na de 'hoogmis' was dat weer zo. De mensen hadden soms een lange afstand gelopen, gefietst of waren met paard en gerij gekomen.

Paard en gerij.

Vader van Pul wist precies hoe laat en wie er met paard en gerij kwam. Dan begon het uitspannen van de paarden en het op stal brengen.

Het gerij werd op het erf geplaatst.

Voor de paarden die moeilijk waren had vader een houten 'schutsel' gemaakt. Doordat de paarden tegen de muren schuurden, moesten de muren regelmatig 'gewit' worden.

En na het inspannen van de paarden en het afrekenen van de onkosten, een kwartje, begon vader met het opruimen van de achtergebleven paardenmoppen. Alles moest weer in orde zijn als het volgende gerij het erf opkwam.

De vrouwen.

Terwijl de mannen uit de kerk zich de borrel en de sigaar goed lieten smaken, haastten de vrouwen zich naar de op zondag geopende kruidenierswinkel om de boodschappen te doen, waarna zij kwamen wachten op hun man in de keuken van moeder Van Pul.

In de kerk zaten mannen en vrouwen gescheiden en de vrouwen kwamen na de 'mis' ook niet in het café, maar wel in de keuken. En dáár werd door de vrouwen lief en leed doorgesproken. Het wachten was dan op het vertrek van de mannen.

Verenigingen.

In het café werden al snel verenigingen gehuisvest.

De Landelijke Rijvereniging Moerstraten was zeer bekend in de streek. Het schitterende vaandel van weleer prijkt na 70 jaar nog in de kast aan de muur, vader Van Pul had er een kast voor laten maken.

Ieder seizoen wordt het vaandel door Corrie opgepoetst. De Concours Hipiques leverden ook de prijzen in de vorm van medailles en strikken die zorgvuldig in de kast bewaard worden.

Omdat de bevolking voor het grootste deel uit landbouwers bestond werd ook de "Jonge Boerenstand" opgericht en gehuisvest in het café "Van Pul". In het begin waren het voornamelijk toneelvoorstellingen waar de jongen boeren hun tijd in staken, later werden er met andere verenigingen sportdagen georganiseerd en voor de prijzenbekers en medailles lieten vader en moeder Van Pul ook een mooie kast vervaardigen en ook die hangt nog op dezelfde plaats.

Voor de toneeluitvoeringen liet vader Van Pul mooie schermen maken. De jonge boeren oefenden bij het leven. En als het zover was werd de schooljeugd als eerste uitgenodigd voor de première, voor 10 cent. Het café werd dan geheel omgebouwd tot een theatertje. In de hoek het podium en de schermen waarachter door gelopen kon worden en de keuken van de familie fungeerde als verkleedkamer. In het begin was de verlichting een olielamp, daarna een looplamp. Het café werd vol gezet met stoelen en banken en na de première werd er meerdere malen opgetreden voor de volwassenen.

Zelfs het "Haags Toneel" werd door de jonge boeren uitgenodigd en het toppunt was dat zij "De Jantjes" opvoerde.

Teren.

De gehuisveste verenigingen hielden tijdens hun jaarvergaderingen een teeravond. Dat was feest! Hele grote stukken vlees werden door moeder en Corrie op een ouderwetse manier bereid, met lekker veel jus uit het vlees werd het opgediend. En er werd gegeten!

Voor iedere aanwezige was er een pond vlees, vijf kadetjes en een appelbol.

Later werden er ook wel 'snert'-maaltijden en Brabantse koffietafels klaargemaakt.

Overblijven schooljeugd.

Tijdens de jaren na de oorlog was het privé-gedeelte van het café "Van Pul" beschikbaar voor veel schoolkinderen, die tussen de middag opgevangen werden om hun boterham op te eten. Zij moesten veelal de afstand van school naar huis te voet overbruggen.

Cursussen.

Heel wat cursussen werden georganiseerd door de verenigingen. Niet leden waren dan ook welkom. O.a. op de kooklessen. Een ervaren kooklerares kookte de gerechten en gaf uitleg. het koken gebeurde op butagas. De lerares kookte en de leerlingen aten. Daarna was er genoeg op te ruimen door moeder en Corrie. Want vader, Jan en Leo hadden in die tijd ook nog hun werk in de tuinderij.

Watersnood.

Op 1 februari 1953 kwam ook een gedeelte van Moerstraten onder water te staan. Er waren boeren die vanwege de hoge waterstand hun huis en boerderij moesten verlaten. Voor zover er plaats was, werd het vee in de schuur van de familie Van Pul op gevangen en het boerengezin kon de dag en nacht in het café doorbrengen.

Kermis.

Toen de kermis nog de enige uitgaansgelegenheid was voor de dorpelingen haalde de familie Van Pul alles uit de kast om ook daarvan een feest te maken. Iedereen moest meehelpen.

Er werd een podium gebouwd op het biljart voor de levende muziek. Er kwam een echte dansvloer in het café, die werd regelmatig glad gehouden met kaarsvet. Er moesten planken tegen de ramen worden geplaatst vanwege de drukte, zodat de mensen er niet doorheen zouden dansen. en er werd voor bier gezorgd. De mensen gingen tijdens die dagen geheel uit hun bol.

Voor een dans werd 5 cent opgehaald.

De mensen die met de fiets kwamen konden voor 5 cent achter op het erf hun fiets in bewaring geven. Nu bestaat er geen kermis meer in Moerstraten.

Bedevaart.

Café "Van Pul" was ook nauw betrokken bij de bedevaart die jaarlijks gehouden werd op 3 oktober t.g.v. de H. Theresia de patroonheilige van de kerk. Haar feest werd in Moerstraten niet alleen gevierd door de dorpsgenoten, maar uit veel plaatsen kwam men in de allereerste jaren te voet op bedevaart. Vooral uit Bergen op Zoom kwam een grote processie en de mensen hadden hun eigen attributen, die zij voor deze bedevaart hadden aangeschaft. In het schoolgebouw begon en eindigde de processie, aan het einde werd door café "Van Pul" gezorgd voor warme koffie en thee in het schoolgebouw zelf.

Traditie.

Het was een traditie dat na een begrafenis de familieleden een koffietafel bezochten. De mensen moesten met andere vervoersmiddelen komen dan een auto, de koffietafel was dan ook rijk gedekt met broodjes, allerhande vlees –en kaassoorten, krentenbollen en koffiekoeken en één of twee borrels na met sigaren en sigaretten op de tafels.

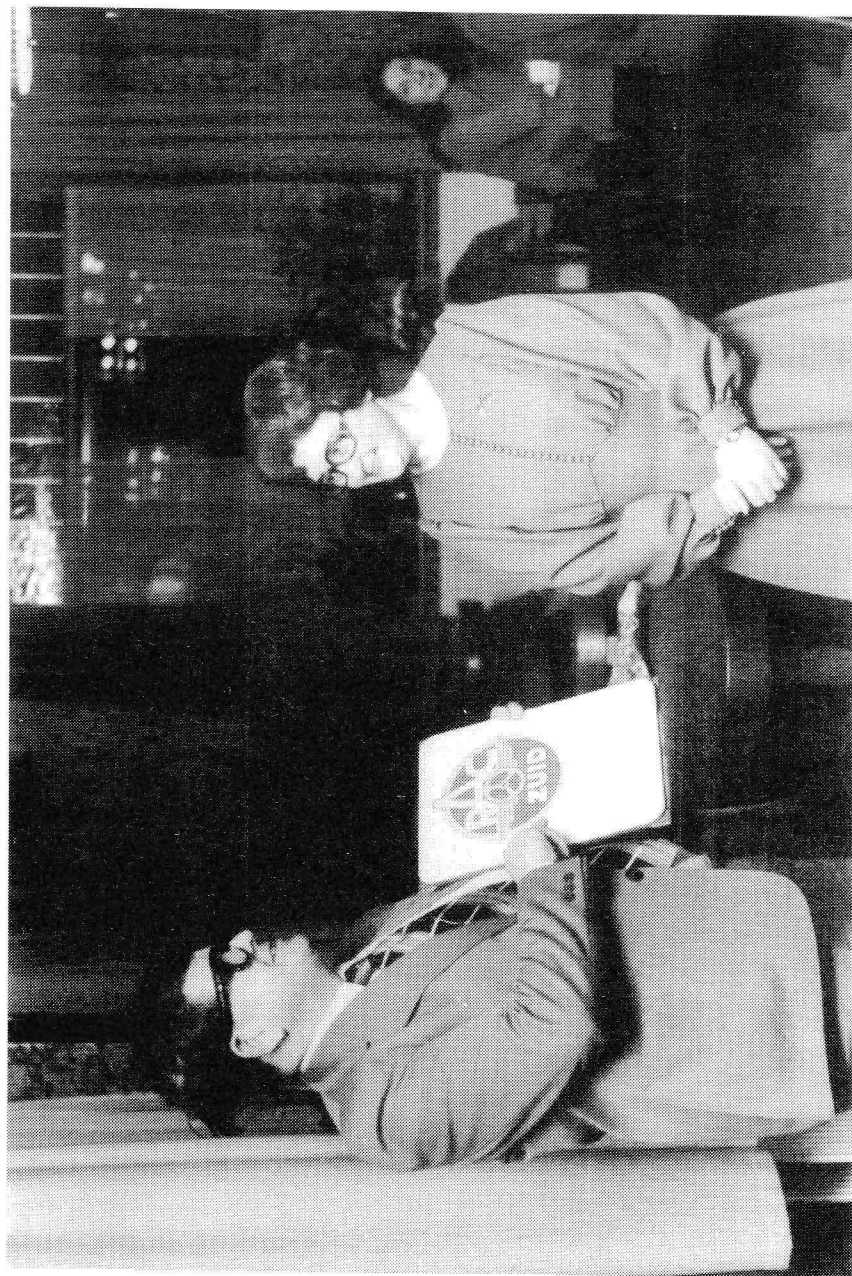
Doch de grootste zorg van de familie Van Pul was om de nabestaanden in hun verdriet te steunen en hun op gepaste manier op te vangen door een persoonlijk gesprek na de koffietafel.

Voor en na de koffietafel werd er ook nog gebeden voor de overledenen. Ook het gebed werd door de familie Van Pul verzorgd.

Krabbenrijders.

Onder de vele verenigingen die waren gehuisvest was ook een vereniging uit Bergen op Zoom actief. De automobielvereniging "De Krabbenrijders". Deze werd in 1949 tijdens een grote rally opgericht in café "Van Pul", zij vierde onlangs haar 50 jarig jubileum onder het genot van koffie en gebak en de grote aanwezige was de oprichter van het eerste uur dhr. Aug. Laane uit Bergen op Zoom. Regelmatig worden er nog rally's gereden. R.A.C. Zuid (een overkoepelend orgaan) overhandigde café "Van Pul" rond het 50 jarig bestaan van de zaak een zeldzaam schild.

Dit schild hing lange tijd op ooghoogte naast de voordeur, maar nu moeten de mensen iets hoger kijken. Het schild is in hoogte verhuisd,

In 1952 werd aan Corrie van Pul, door Dhr. P. Laro, bestuurslid van het RAC Zuid, in verband met het 50-tig jaar bestaan van café van Pul, een zeldzaam schild uitgereikt.

41

want het schild werd gestolen, maar de dief werd gelukkig in diezelfde nacht nog in de kraag gevat door de politie. De dief bleef echter ontkennen, terwijl het schild in zijn auto lag. Met foto's van de officiële overhandiging en inzet van de politie zelf prijkt het schild nu op hopelijk veilige hoogte aan de muur.

Oranjeruiters.

In de jaren 70 werd in café "Van Pul" de nieuwe landelijke rijvereniging "Oranjeruiters" opgericht. het was eigenlijk een heroprichting, want in de jaren 50 kabbelde de bestaande vereniging zonder activiteiten.

Het initiatief van de heroprichting ging uit van het bestuur van de ponyvereniging.

Behalve de prijzenkast die door de familie Van Pul werd gekocht werd de sponsering van shirt ook gedaan.

W.B.E.

Ook de vereniging Wildbeheer vindt haar thuis in café "Van Pul".

Het is altijd een gezellig samenzijn zowel tijdens de vergadering als wanneer zij er groepsgewijs opuit is geweest om de wildstand in goede banen te leiden.

Burgemeester en Wethouders.

Tijdens het 50-jarig bestaan van café "Van Pul" was het Burgemeester Rombouts die persoonlijk kwam feliciteren.

Tijdens het 60-jarig bestaan had Wouw een Loco-burgemeester, dat was dhr. P.A.M. van Tiggelen die namens de gemeente de felicitaties kwam brengen.

Tijdens het 70-jarig bestaan kwam een afvaardiging van de gemeente Roosendaal, het waren mevr. Kerkhof-Mos en dhr. Jonkers.

Harmonie Juliana.

De harmonie Juliana mag zeker niet vergeten worden. Tijdens de jaarlijkse rondgang door Moerstraten zijn zij altijd welkom in café "Van Pul".

Het is de bakermat als ze in Moerstraten komen. De familie Van Pul vindt het ook altijd een eer ze te ontvangen.

Op het 50-, 60- en nu het 70-jarig bestaan van de zaak was de harmonie voltallig aanwezig om de sterren van de hemel te spelen tijdens de feestelijke receptie.

Ontspanning.

In de jaren 50 en 60 werd door de dorpsbewoners veel gekaart en gebiljart. Om 11.00 uur 's avonds moest iedereen naar huis, dat was een gemeenteverordening. De politie kwam dan om toe te zien of café "Van Pul" zich hield aan de sluitingstijd van 11.00 uur.

Maar als het gezellig was en man de politie om de hoek zag komen bij 't Hellegat, hadden de bezoekers ruime tijd zich een veilig onderkomen te verschaffen, naar 'achter'. Waar? Sommigen in de keuken, anderen zochten het nog verder op en kwamen terecht in het varkenshok waar zij dan niet geheel 'onbevlekt' vandaan kwamen.

Maar het leukste was niet gevonden te worden, dat bespaarde iedereen uiteraard een boete.

Vader doofde dan de lichten in het café alsof er niets aan de hand was, gaf de politie een dikke sigaar en zo vertrok die weer op de fiets naar Wouw.

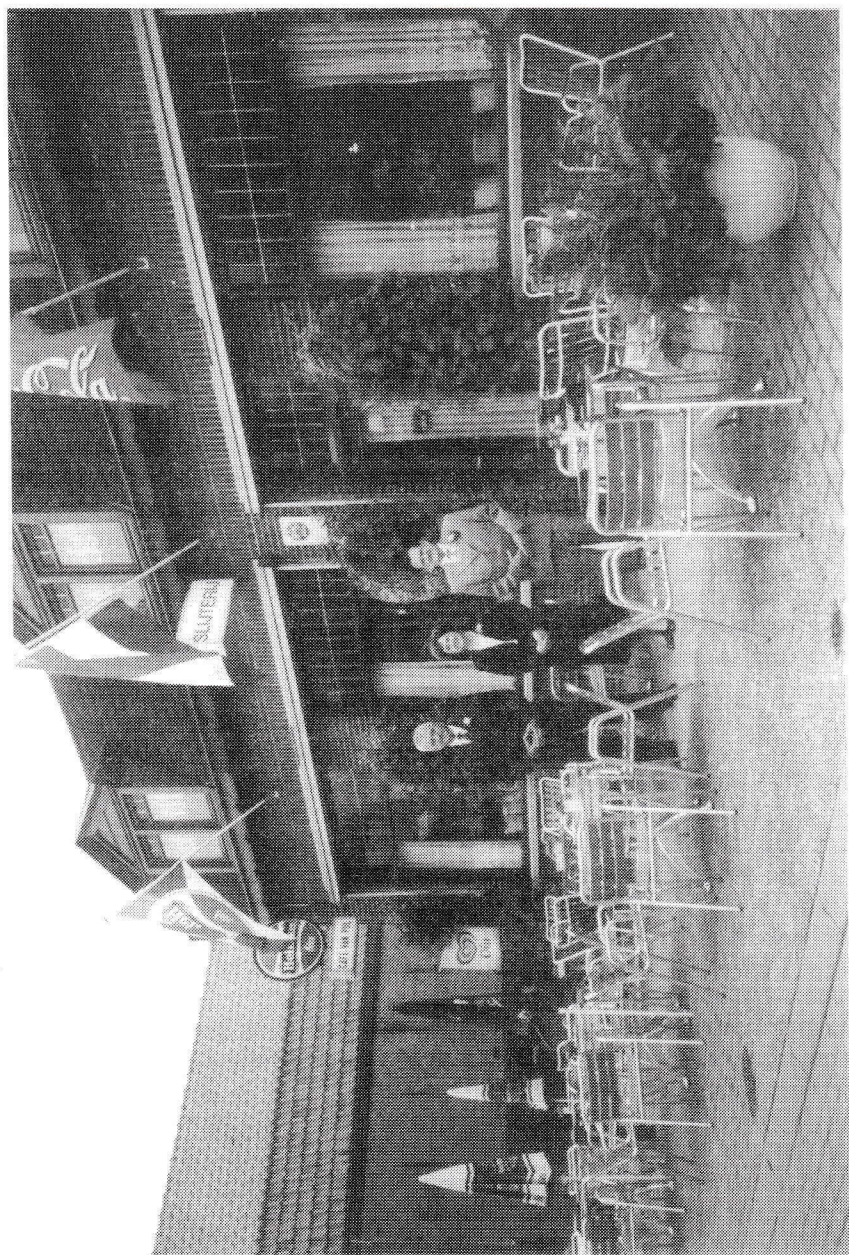
Het café voor ontspanning

Na het 50-, 60-, en 70-jarig bestaan veranderde er wel het een en ander. Vader en moeder kwamen te overlijden. Jan en Leo werkten overdag in de tuinderij en 's avonds in de zaak. Corrie runde overdag de zaak en het huishouden. Jan en Leo begonnen langzaam de werkzaamheden in de tuinderij af te bouwen en samen met Corrie gooiden ze de activiteiten in het café over een andere boeg.

Naast de verenigingen die zij nog een warm hart toedragen, zorgen zij ervoor dat het café een gezellige ontmoetingsplaats is geworden voor mensen uit de wijde omgeving.

Het café is altijd geopend, de mensen weten dat ze nooit voor een gesloten deur staan.

Men kan op alle tijden gezellig een borrel of een glas bier e.d. gebruiken, en de koffie wordt vers gezet. Er kan gebiljart worden en een praatje gemaakt door de bezoekers. En de mensen die van dichtbij of verweg een fietstocht of 'vierdaagse' organiseren, kunnen altijd weer op adem

Jan, Corrie en Leo van Pul, op de dag van het 70 - jarig bestaan (15 september 1999)

komen, nadat zij koffie of thee of een andere drank hebben genomen, of hun zelf meegebrachte boterham hebben gegeten. Veel fietsclubs uit de wijde omgeving leggen praktisch dagelijks aan bij café "Van Pul". Vooral in de zomermaanden genieten de mensen op het terras. Veel bekijks hebben zij dan aan de geraniums die de gevels bedekken. Want Jan, Leo en Corrie dragen de geraniumactie van de Wouwse Ondernemers een warm hart toe. En dit gebeuren heeft hen al de gouden, 2 zilveren en een bronzen prijs opgeleverd.

EN ZO PLOEGT DE CAFÉBOER VOORT.

